

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi liikennevakuutuslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi liikennevakuutuslakia siten, että se sopeutetaan Euroopan yhteisöjen (EY) neuvoston kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin, joka on ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksellä otettu osaksi ETA-sopimusta.

Edellä mainitun ETA:n sekakomitean päätöksen mukaan kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä ei sovelleta Suomeen. Tällä esityksellä toteutetaan kuitenkin liikennevakuutuksen osalta vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa koskevat periaatteet kotimaisten vakuutusyhtiöiden Suomen toiminnan osalta ja näitä säännöksiä sovelletaan ETA:n sekakomitean päätökseen liitetyn EFTA-valtioiden lausuman mukaisesti myös Suomen ja muiden ETA-sopimukseen liittyneiden EFTA-valtioiden välillä sekä Suomen ja niiden EY-valtioiden välillä, jotka soveltavat Suomeen edellä mainitun direktiivin säännöksiä.

Kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin sisältyvän yhden toimiluvan periaatteen mukaisesti suomalaiset liikennevakuutusyhtiöt saavat Suomessa myönnetyn toimiluvan perusteella

harjoittaa liikennevakuutustoimintaa joko sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella Euroopan talousalueella lukuun ottamatta niitä valtioita, jotka eivät sovelta Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä. Vastaavasti ne ulkomaiset ETA-vakuutusyhtiöt, joiden kotivaltio soveltaa Suomeen edellä mainittua direktiiviä, voivat kotivaltiossaan myönnetyn toimiluvan perusteella harjoittaa Suomessa liikennevakuutustoimintaa.

Liikennevakuutusmaksujen perusteiden ja vakuutusehtojen vahvistaminen poistetaan.

Liikennevakuutuslakiin on myös lisätty eräitä liikennevakuutusdirektiiveihin liittyviä lain tulkintaa täsmentäviä säännöksiä.

Esitys liittyy hallituksen esityksiin laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta sekä ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevan lainsäädännön muuttamisesta.

Esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen ja laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Liikennevakuutuslakia (279/59) muutettiin 16 päivänä huhtikuuta 1993 annetulla lailla (361/93) vastaamaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteessä IX mainittuja Euroopan yhteisöjen (EY) liikennevakuutus toimintaa koskevia direktiivejä. Mainituilla muutoksilla suomalainen liikennevakuutus ulotettiin olemaan voimassa koko Euroopan talousalueella. Liikennevakuutuslakiin sisällytettiin niin sanottu paremman vakuutusturvan periaate, jonka mukaan liikennevahingon johdosta suoritettava korvaus määrätään joko Suomen liikennevakuutuslain tai vahingon sattumisaan lainsäädännön mukaan siitä riippuen, kumpi korvausjärjestelmä on vahingonkärsineelle edullisempi. Liikennevakuutuksen harjoittamisoikeutta Suomessa laajennettiin siten, että toimilupa voidaan myöntää myös ulkomaiselle vakuutusyhtiölle. Toimiluvan myöntämisessä ei saa enää käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetun lain (1488/92) perusteella ulkomainen ETA-yhtiö voi myydä ulkomailta käsin Suomeen ilmoituksen perusteella mainitun lain 6 §:ssä määriteltyihin suurriskeihin liittyviä liikennevakuutuksia tai toimintaluvan perusteella massa- ja suurriskeihin liittyviä liikennevakuutuksia. Viimeksi mainitussa tapauksessa on yhtiön nimettävä tänne korvausasiamies. Kaikkien Suomessa liikennevakuutus toimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on kuuluttava liikennevakuutuskeskukseen, joka toimii direktiivien edellyttämänä kansallisena toimistona ja takuurahastona. Keskuksen toiminnasta aiheutuvat kulut peritään kaikilta Suomessa liikennevakuutus toimintaa harjoittavilta vakuutusyhtiöiltä. Nämä yhtiöt joutuvat myös osallistumaan korvauksille maksettavien indeksikorotusten sekä liikenneturvallisuusmaksun maksamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa massariskejä koskevien liikennevakuutusten vakuutusehdot ja maksuperusteet.

ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevalla ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 (ns. lisäpaketti) ETA-sopimusta on täydennetty kolmella vakuutusdirektiivillä, joiden aiheuttama keskeisin muutos merkitsee vakuutuspalvelujen sisämarkkinoiden muodostumista Euroopan talo-

usalueelle kuitenkin siten rajoitettuna, että muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta annettua neuvoston direktiiviä (92/49/ETY), niin sanottu kolmas vahinkovakuutusdirektiivi, ei sovelleta Suomeen. Vahinkovakuutuksen sisämarkkinoiden ulottuvuus jää riippumaan Suomen ja muiden ETA-valtioiden kesken erikseen toteutettavasta järjestelystä. Sekakomitean päätöksen haittavaikutusten vähentämiseksi EFTA-valtiot hyväksyivät lausuman siitä, että niiden tarkoituksena on keskenään tehdä järjestelyt, jotka merkitsevät sisämarkkinoiden muodostumista Suomen ja muiden EFTA-valtioiden kesken myös vahinkovakuutuksessa. Suomi pyrkii myös vastavuoroisesti kunkin EU:n jäsenvaltion kanssa samaan järjestelyyn. Suomen vakuutuslainsäädäntöä on jo tässä vaiheessa päätetty ehdottaa muutettavaksi siten, että kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin säännökset saatetaan voimaan kotimaisten vakuutusyhtiöiden Suomen toiminnan osalta ja että näitä säännöksiä sovelletaan myös Suomen ja muiden ETA-sopimukseen liittyneiden EFTA-valtioiden välillä sekä Suomen ja niiden EU:n jäsenvaltioiden välillä, jotka soveltavat Suomeen kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin säännöksiä.

Nyt annettavalla esityksellä liikennevakuutuslaki sopeutetaan kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin. Mainittu direktiivi toteuttaa vahinkovakuutuksen osalta vakuutuspalvelujen sisämarkkinoiden muodostumisen ETA-alueelle. Vakuutusyhtiö saa siten kotimaassaan myönnetyn toimiluvan perusteella harjoittaa vakuutusliikettä koko talousalueella joko perustamalla johonkin jäsenvaltioon sivukonttorin tai tarjoamalla jossakin jäsenvaltiossa riskin suuruudesta riippumatta vahinkovakuutuksia ulkomaisesta toimipaikasta käsin. Vakuutusyrityksen talouden valvonnasta vastaa ainoastaan yrityksen kotivaltion valvontaviranomainen. Direktiivin mukaan jäsenvaltiot eivät saa pääsääntöisesti antaa säännöksiä, joissa vaaditaan vakuutusmaksujen ja vakuutusehtojen ennalta hyväksymistä tai järjestelmällistä tiedoksiantamista. Poikkeuksen muodostavat pakolliset vakuutukset, joiden osalta voidaan vaatia, että niitä koskevat yleiset ja erityiset vakuutusehdot annetaan ennen ehtojen käyttöönottoa tiedoksi

toimivaltaiselle viranomaiselle. Maksunkorotusten osalta ennalta hyväksyminen tai tiedoksiantamisen vaatiminen on sallittua vain osana yleistä hintavalvontajärjestelmää.

1 §. Liikennevakuutuslain 1 §:ään lisättiin vuonna 1993 muun muassa ensimmäisen liikennevakuutusdirektiivin 3 artiklan säännös siitä, että suomalainen liikennevakuutus on tietyin edellytyksin voimassa läpikuljettavalla alueella kuljettaessa ETA-valtiosta toiseen. Tällöin säännökseen ei kuitenkaan sisällytetty mainitussa artiklassa olevaa säännöstä vahingon korvaamisesta silloin, kun vahinko sattuu sellaisella alueella, josta minkään jäsenvaltion kansallinen toimisto ei ole vastuussa. Vahinko korvataan tällaisissa tapauksissa sen jäsenvaltion lain mukaan, jossa ajoneuvolla on pysyvä kotipaikka. Pykälän 3 momenttiin on tehty tätä koskeva täydennys.

Edellä 3 momentin yhteydessä selostetusta syystä pykälään lisätään uusi 5 momentti, jossa määritellään ensimmäisen liikennevakuutusdirektiivin 1 artiklan mukaisesti ajoneuvon pysyvä kotipaikka.

15 §. Pykälän 1 momentin viittaus 19 a §:ään poistetaan, koska muutettuun 19 §:ään sisältyvät kaikki ne tapaukset, joissa liikennevakuutustoimintaa voidaan Suomessa harjoittaa.

15 a §. Liikennevakuutuslakia täsmennetään kolmannen liikennevakuutusdirektiivin 2 artiklan säännöksellä siitä, että liikennevakuutuslain mukainen liikennevakuutus on yhdellä vakuutusmaksulla voimassa koko Euroopan talousalueella.

16 §. Pykälässä säädetään hyvikkeen perimisestä niissä tapauksissa, jolloin liikennevakuutuksen ottaminen on laiminlyöty tai ajoneuvo on käytetty liikenteeseen ilmoitettuna seisontaikana. Ensiksi mainitun hyvikkeen perii liikennevakuutuskeskus. Hyvikkeen laskeminen on perustunut sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin liikennevakuutusmaksuihin. Kun vakuutusmaksuja ei enää ehdotuksen 18 §:n mukaan vahvisteta, ehdotetaan pykälän 1 momentissa, että hyvike määrätään niin sanotun keskimääräisen vakuutusmaksun perusteella. Ministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, miten keskimääräinen vakuutusmaksu lasetaan.

17 §. Voimassa olevan lain 17 §:n 4 momentissa säädetään niiden ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden, jotka palvelujen vapaasta tarjonnasta annetun lain perusteella ulkomaisesta toimipaikasta käsin harjoittavat Suomessa lii-

kennevakuutusta, velvollisuudesta kuulua liikennevakuutuskeskukseen ja niiden osallistumisesta keskuksen menoihin ja tuloihin. Kun tätä esitystä annettaessa ei vielä ole valmiina ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevan lainsäädännön muuttamista koskevaa hallituksen esitystä, jossa nykyiset laki ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa (635/89) ja laki vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta jäävät koskemaan vain niistä valtioista olevia vakuutusyhtiöitä, jotka eivät sovelta Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiivä ja muiden ulkomaisten yhtiöiden osalta säädetään uusi laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä, on 4 momentti muotoiltu uudelleen siten, että siitä on poistettu nimenomainen viittaus palvelujen vapaasta tarjontaa koskevaan lakiin. Sisällöllisesti pykälä ei ole muuttunut.

18 §. Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 9 artiklan mukaan vakuutusyhtiön talouden valvonta on yksinomaan yhtiön kotimaan valvontaviranomaisen vastuulla. Talouden valvonta sisältää vakuutusyhtiön koko liikkeen vaka-
varaisuuden, vastuuvelan laskennan ja sen kattamisen valvonnan. Vakuutusmaksuja ei artiklassa mainita, joten niiden osalta on katsottu mahdolliseksi antaa toimintamaassa määräyksiä. Direktiivin 28 artiklan mukaan vakuutuksenottajaa ei saa estää ottamasta vakuutusta ETA-alueella asianmukaisesti toimiluvan saaneesta yhtiöstä, jos sopimus ei ole ristiriidassa riskin sijaintimaan yleistä etua koskevien määräysten kanssa. Yleisen edun voidaan katsoa sisältävän liikennevakuutuksen pakollisuudesta johtuen tietyt määräykset maksujen määräämisestä.

Lisäksi direktiivin 29 ja 39 artikloissa säädetään, etteivät jäsenvaltiot saa antaa säännöksiä, joissa vaaditaan niiden yleisten ja erityisten vakuutusehtojen sekä lomakkeiden ja muiden painettujen asiakirjojen ennalta hyväksymistä tai järjestelmällistä tiedoksi antamista, joita vakuutusyritys aikoo käyttää vakuutuksenottajien kanssa asioidessaan. Sen sijaan artikkelit eivät kiellä ehtoja ja maksuja koskevien määräysten antamista. Jäsenvaltiot voivat vain vaatia ehtojen ja muiden asiakirjojen ilmoittamista satunnaisesti sen toteamiseksi, että ne noudattavat vakuutus sopimuksia koskevia kansallisia säännöksiä. Maksunkorotusten ennalta hyväksyminen ja tiedoksiantaminen on sallittua vain osana yleistä hintavalvontajärjestelmää. Direktiivin 30 artiklan mukaan pakollisen vakuutuksen osalta jäsenvaltio voi kuitenkin vaatia

yleisten ja erityisten vakuutusehtojen tiedoksiantamista ennen niiden käyttöönottoa toimivaltaiselle viranomaiselle.

Edellä selostettujen direktiivisäännösten mukaisesti esitetään liikennevakuutuslain 18 §:ää muutettavaksi siten, että voimassa olevan lain massariskejä koskeva vakuutusehtojen vahvistamismenettely poistetaan. Pykälän 1 momentin mukaan liikennevakuutuksen yleiset ja erityiset vakuutusehdot on riskin suuruudesta riippumatta kuukautta ennen niiden käyttöönottoa kirjallisesti annettava tiedoksi sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pykälästä on myös poistettu massariskejä koskevien vakuutusten maksuperusteiden vahvistamista koskeva säännös. Pykälän 2 momentin mukaan ministeriö voi kuitenkin vaatia vakuutusyhtiöltä selvityksen niistä vakuutusmaksujen perusteista, lomakkeista sekä muista asiakirjoista, joita yhtiö käyttää asioidessaan vakuutuksenottajien kanssa. Näin ministeriö voi valvoa, että mainitut seikat täyttävät niille laissa asetetut vaatimukset.

Liikennevakuutusmaksut ovat maksujen vahvistamismenettelyn poistamisen jälkeen periaatteessa yhtiön itsensä määrättävissä. Kun kuitenkin on kysymys pakollisesta vakuutuksesta, säädetään ehdotuksen 3 momentissa, että maksujen on oltava laskettu siten, että ne turvaavat vakuutettujen edut. Maksujen on nykyisen lain tavoin oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutuksesta aiheutuviin kustannuksiin. Maksujen on myös yleensä oltava suuremmat niistä vakuutuksista, joista on jouduttu maksamaan korvauksia kuin niistä, joista korvauksia ei ole maksettu.

Voimassa olevan 18 §:n 3 momentin mukaan ministeriö on voinut antaa määräyksiä vakuutusmaksujen laskennassa noudatettavasta riskien luokittelusta, bonusten määräytymisestä sekä vakuutusteknisen vastuuvelan laskemisesta, kattamisesta ja katteen sijoittamisesta. Kun vastuuvelan laskemista sekä katetta ja katteen sijoittamista koskevat yksityiskohtaiset säännökset sisältyvät niihin muutoksiin, jotka vakuutusyhtiölakiin ja ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskeviin lakeihin on tarkoitus tehdä kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 79/267/ETY ja 90/619/ETY muuttamisesta (92/96/ETY), niin sanotun kolmannen henkivakuutusdirektiivin johdosta, ei liikennevakuutus-

laissa ole tarpeen säätää mainituista seikoista erikseen. Näitä seikkoja koskeva maininta on poistettu pykälän 4 momentista. Jotta lakisääteistä liikennevakuutusjärjestelmää voidaan edelleen valvoa niin, ettei järjestelmä kehity vakuutuksenottajille kohtuuttomaksi, on momentissa säilytetty ministeriön oikeus antaa vakuutusyhtiöille sellaisia riskien luokittelua koskevia määräyksiä, joilla yhtiön tulee tilastoida vakuutukset ja vahingot. Ministeriö voi antaa määräyksiä myös vahingottomien vuosien perusteella annettavista alennuksista ja vahinkojen perusteella tapahtuvista korotuksista.

Pykälän 5 momentin mukaan ministeriö voi edelleenkin vaatia vakuutusyhtiöitä tekemään pykälässä säädettyjen tehtävien edellyttämiä tutkimuksia ja selvityksiä.

18 a §. Pykälään lisätyyn uuden 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa liikennevakuutusyhtiöille vahinkojen tilastointia koskevia määräyksiä myös liikenneturvallisuuksuustyössä tarvittavien vahinkotilastojen laatimista varten.

19 §. Vakuutuspalvelujen sisämarkkinoiden muodostuminen merkitsee sitä, että vakuutusyrittäjä saa kotimaassaan myönnetyn toimiluvan perusteella harjoittaa vakuutusliikettä koko Euroopan talousalueella joko sijoittautumisoikeuden tai palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella. Ulkomaisilta ETA-yhtiöiltä ei siten voida enää Suomessa harjoitettavan toiminnan osalta vaatia erillistä toimilupaa. Vakuutustoiminnan harjoittaminen toisessa jäsenvaltiossa edellyttää kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin 32 ja 34 artiklan mukaan ainostaan tiettyjen ilmoitusten tekemistä yhtiön kotivaltion valvontaviranomaiselle. Liikennevakuutuslain 19 §:ää muutetaan ehdotuksessa direktiivin mukaiseksi. Edellä 17 §:n yhteydessä selostetusta syystä pykälä on muotoiltu niin, että ulkomaisten vakuutusyhtiöiden osalta on poistettu niitä koskevat lakiviitaukset.

Pykälän 1 momentissa säädetään kotimaisten vakuutusyhtiöiden oikeudesta harjoittaa Suomessa liikennevakuutusta.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädetään ulkomaisten vakuutusyhtiöiden oikeudesta harjoittaa Suomessa liikennevakuutustoimintaa. Niillä ulkomaisilla yhtiöillä, joiden kotivaltio soveltaa Suomeen kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin säännöksiä, on oikeus harjoittaa täällä liikennevakuutustoimintaa sekä sijoittautumisoikeuden että palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella.

Voimassa olevan lain tavoin rajoitettu liikennevakuutuksen harjoittamisoikeus säilyy niiden ulkomaisten ETA-vakuutusyhtiöiden osalta, joiden kotivaltio ei sovelle Suomeen kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä. Näiden yhtiöiden oikeus harjoittaa liikennevakuutusta Suomessa edellyttää massariskeissä toimi- tai toimintalupa- ja suurriskeissä ilmoitusta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle.

Vastaavasti ne ulkomaiset vakuutusyhtiöt, joiden kotipaikka sijaitsee Euroopan talousalueen ulkopuolella, tarvitsevat edelleen Suomessa annetun toimiluvan voidakseen harjoittaa täällä liikennevakuutusta.

19 a §. Pykälässä säädetään niiden ulkomaisten vakuutusyhtiöiden, jotka Suomessa harjoittavat liikennevakuutusta ulkomaisesta toimipaikasta käsin, velvollisuudesta asettaa Suomeen korvausasiames. Edellä 17 §:n yhteydessä selostetusta syystä pykälän 1 momentti on nuotoiltu uudestaan niin, että siitä on poistettu viittaus vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa koskevaan lakiin.

24 §. Kun asetuksen antaminen hallitusmuodon 21 §:ään ehdotetun muutoksen mukaan edellyttää erillistä laissa olevaa valtuutusta, ehdotetaan liikennevakuutuslakiin lisättäväksi tällainen nykyisestä laista puuttuva valtuutus.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksessä ei ehdoteta uusia viranomaisia eikä toimielimiä. Yhden toimiluvan ja kotivaltion valvonnan periaate sekä liikennevakuutusmaksujen vahvistamismenettelyn poistuminen lisäävät kuitenkin Suomen valvontaviranomaisen, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, tarvetta yhteydenpitoon muiden ETA-valtioiden valvontaviranomaisten kanssa. Valvonnan painopisteen siirtyminen etukäteisvalvonnasta jälkikäteen tapahtuvaksi tarkastustoiminnaksi lisää

myös ministeriön tarkastushenkilökunnan tarvetta. Tämä ei kuitenkaan aiheuta valtiolle lisäkustannuksia, koska vakuutustarkastuksesta valtiolle aiheutuvat kustannukset peritään vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain perusteella (479/44) vakuutuslaitoksilta vakuutustarkastusmaksuna. Vakuutusten ja korvausten hoitoon liittyvän kansainvälisen yhteistyön hoitaa liikennevakuutuskeskus. Keskukseen kustannukset peritään pääosin liikennevakuutusmaksujen kautta, joten ne eivät aiheuta valtiolle lisäkustannuksia.

Siitä, miten esitys vaikuttaa liikennevakuutusmaksuihin salliessaan ulkomaisten vakuutusyhtiöiden harjoittaman liikennevakuutustoiminnan Suomessa, ei ole mahdollista arvioida.

3. Esityksen valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä yhteistyössä liikennevakuutuskeskuksen kanssa. Esityksen valmistelussa on otettu huomioon hallituksen esitykset Eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta sekä ulkomaisia vakuutusyhtiöitä koskevan lainsäädännön muuttamisesta.

Esityksestä pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, liikennevakuutuskeskukselta, Kulluttajien Vakuutustoimistolta sekä Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta. Lausuntojen perusteella esitykseen on tehty eräitä tarkennuksia.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

liikennevakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/59) 1 §:n 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 4 momentti, 18 §, 19 § ja 19 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 16 päivänä huhtikuuta 1993 annetussa laissa (361/93) sekä *lisätään* 1 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, lakiin uusi 15 a §, 18 a §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 24 §, sellaisena kuin niistä ovat 1 § osittain muutettuna ja 18 a § mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1993 annetussa laissa, seuraavasti:

1 §

Tämän lain mukaan korvataan myös Suomessa liikennevakuutettavan moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä muualla Euroopan talousalueella aiheutunut liikennevahinko, jollei vahingon tapahtumamaassa voimassa oleva liikennevahingon korvaamista koskeva lainsäädäntö edellytä tätä parempaa vakuutusturvaa. Vastaavasti korvataan myös sellainen liikennevahinko, joka on sattunut läpikuljettavalla alueella välittömällä matkalla Euroopan talousalueen jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon. Jos mikään kansallinen toimisto ei ole vastuussa läpikuljettavasta alueesta, liikennevahinko korvataan sen jäsenvaltion voimassa olevan liikennevahingon korvaamista koskevan lainsäädännön mukaan, jonka alueella ajoneuvolla on pysyvä kotipaikka.

Ajoneuvon pysyvällä kotipaikalla tarkoitetaan tässä laissa sen valtion aluetta, jossa ajoneuvo on rekisteröity tai jos rekisteröintiä ei vaadita tietyn tyyppiselle ajoneuvolle, mutta jossa ajoneuvolla on vakuutuskilpi tai rekisterikilpeä vastaava tunnistemerkki, sen valtion aluetta, jossa vakuutuskilpi tai tunnistemerkki on annettu taikka jos tietyn tyyppisiltä ajoneuvoilta ei vaadita rekisterikilpeä, vakuutuskilpeä eikä tunnistemerkkiä, sen valtion aluetta, jossa ajoneuvon haltijalla on pysyvä asuinpaikka.

15 §

Liikenteessä käytettävää moottoriajoneuvoa varten on ajoneuvon omistajalla, ei kuitenkaan valtiolla, oltava liikennevakuutus 19 §:ssä tarkoitettussa vakuutusyhtiössä.

15 a §

Tämän lain mukaan myönnetty liikenneva-

kuutus on voimassa yhden vakuutusmaksun perusteella kaikissa Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa.

16 §

Moottoriajoneuvon omistaja, jolla ei ole ollut liikennevakuutusta ajoneuvoa varten, vaikka hänellä olisi se pitänyt olla, on velvollinen laiminlyöntinsä ajalta suorittamaan liikennevakuutuskeskukselle sen kussakin tapauksessa erikseen määräämän enintään nelinkertaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen tai, jos liikennevahinko on sattunut, enintään kymmenkertaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset keskimääräisen vakuutusmaksun määräytymisestä. Omistajan on vastaavasti suoritettava liikennevakuutusyhtiölle sen määräämä hyvike, jos ajoneuvoa on yhtiölle etukäteen tehdyn kirjallisen ilmoituksen vastaisesti käytetty liikenteessä sinä aikana, jona ajoneuvo on ilmoitettu pidettävän poissa liikenteestä. Hyvike määrätään koko ilmoitetulta seisontaajalta, jollei erityisen painavasta syystä muuta johdu. Edellä tässä pykälässä tarkoitettu hyvike on täytäntöönpanokelpoinen ilman tuomioita tai päätöksiä.

17 §

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään vakuutusyhtiön kuulumisesta liikennevakuutuskeskukseen ja osallistumisesta keskuksen menoihin ja tuloihin, sovelletaan vastaavasti sellaiseen ulkomaiseen vakuutusyhtiöön, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (*ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö*) ja joka ulkomaisesta toimipaikasta käsin harjoittaa Suomessa liikennevakuutusta.

18 §

Liikennevakuutuksen yleiset ja erityiset vakuutusehdot on vakuutusyhtiön kirjallisesti kuukautta ennen niiden käyttöönottoa annettava tiedoksi sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriön tehtävänä on valvoa, että ehdot ovat liikennevakuutuslain mukaiset.

Ministeriö voi tarvittaessa vaatia, että vakuutusyhtiö toimittaa ministeriölle selvityksen niistä vakuutusmaksujen perusteista, lomakkeista sekä muista asiakirjoista, joita yhtiö käyttää asioidessaan vakuutuksenottajien kanssa.

Liikennevakuutusmaksut on laskettava silmällä pitäen vakuutettujen etujen turvaavuutta kuitenkin siten, että vakuutusmaksujen on oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista aiheutuviin kustannuksiin ja että vakuutusmaksut yleensä ovat suuremmat niistä vakuutuksista, joista on jouduttu suorittamaan korvausta.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa määräyksiä vakuutusten ja vahinkojen tilastoinnin perusteena olevasta riskien luokittelusta sekä vahingottomien vuosien perusteella annettavien vakuutusmaksujen alennusten ja vahinkojen perusteella tapahtuvien vakuutusmaksujen korotusten määräämisestä.

Vakuutusyhtiöiden on ministeriön määrämällä tavalla teetettävä tässä pykälässä säädettyjen tehtävien vaatimia tutkimuksia ja laskelmia.

18 a §

Ministeriö voi antaa määräyksiä liikenneturvallisuuden edistämiseksi tarvittavien vahinkotietojen keräämisestä ja tilastoinnista.

19 §

Liikennevakuutuksen voi myöntää ainoas-

taan sellainen vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tarkoitettu vakuutusyhtiö, joka on saanut oikeuden harjoittaa tällaista vakuutusliikettä Suomessa.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti sellaiseen ulkomaiseen vakuutusyhtiöön, jolla on Suomessa edustusto tai joka harjoittaa täällä vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa niin kuin siitä erikseen säädetään.

19 a §

Jos ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa Suomessa liikennevakuutusta palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella ulkomaisesta toimipaikasta käsin, yhtiön on sen lisäksi, mitä sanotusta toiminnasta erikseen säädetään, nimettävä tänne edustaja (*korvausasiamies*) huolehtimaan korvausvaatimusten käsittelyn ja korvausten maksamisen asianmukaisesta järjestämisestä. Korvausasiamies on valtuutettava edustamaan yhtiötä asioissa, jotka koskevat liikennevahinkojen korvaamista ja liikennevakuutuksen voimassaoloa.

24 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tämä laki ei koske ennen lain voimaantuloa sattuneen liikennevahingon korvaamista.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Sirpa Pietikäinen*

Laki

liikennevakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1959 annetun liikennevakuutuslain (279/59) 1 §:n 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 4 momentti, 18 §, 19 § ja 19 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat 16 päivänä huhtikuuta 1993 annetussa laissa (361/93) sekä

lisätään 1 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, lakiin uusi 15 a §, 18 a §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 24 §, sellaisena kuin niistä ovat 1 § osittain muutettuna ja 18 a § mainitussa 16 päivänä huhtikuuta 1993 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Tämän lain mukaan korvataan myös Suomessa liikennevakuutettavan moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä muualla Euroopan talousalueella aiheutunut liikennevahinko, jollei vahingon tapahtumamaassa voimassa oleva liikennevahingon korvaamista koskeva lainsäädäntö edellytä tätä parempaa vakuutusturvaa. Vastaavasti korvataan myös sellainen liikennevahinko, joka on sattunut läpikuljettavalla alueella välittömällä matkalla Euroopan talousalueen jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon.

Tämän lain mukaan korvataan myös Suomessa liikennevakuutettavan moottoriajoneuvon liikenteeseen käyttämisestä muualla Euroopan talousalueella aiheutunut liikennevahinko, jollei vahingon tapahtumamaassa voimassa oleva liikennevahingon korvaamista koskeva lainsäädäntö edellytä tätä parempaa vakuutusturvaa. Vastaavasti korvataan myös sellainen liikennevahinko, joka on sattunut läpikuljettavalla alueella välittömällä matkalla Euroopan talousalueen jäsenvaltiosta toiseen jäsenvaltioon. *Jos mikään kansallinen toimisto ei ole vastuussa läpikuljettavasta alueesta, liikennevahinko korvataan sen jäsenvaltion voimassa olevan liikennevahingon korvaamista koskevan lainsäädännön mukaan, jonka alueella ajoneuvolla on pysyvä kotipaikka.*

Ajoneuvon pysyvällä kotipaikalla tarkoitetaan tässä laissa sen valtion aluetta, jossa ajoneuvo on rekisteröity tai jos rekisteröintiä ei vaadita tietyn tyyppiselle ajoneuvolle, mutta jossa ajoneuvolla on vakuutuskilpi tai rekisterikilpeä vastaava tunnistemerkki, sen valtion aluetta, jossa vakuutuskilpi tai tunnistemerkki on annettu taikka jos tietyn tyyppisiltä ajoneuvoilta ei vaadita rekisterikilpeä, vakuutuskilpeä eikä tunnistemerkkiä, sen valtion aluetta, jossa ajoneuvon haltijalla on pysyvä asuinpaikka.

15 §

Liikenteessä käytettävää moottoriajoneuvoa varten tulee ajoneuvon omistajalla, ei kuitenkaan valtiolla, olla liikennevakuutus 19 tai

15 §

Liikenteessä käytettävää moottoriajoneuvoa varten on ajoneuvon omistajalla, ei kuitenkaan valtiolla, oltava liikennevakuutus 19 §:ssä tar-

Voimassa oleva laki

19 a §:ssä tarkoitettussa vakuutusyhtiössä, jolla on oikeus tällaisen vakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa.

Ehdotus

koitetussa vakuutusyhtiössä.

16 §

Moottoriajoneuvon omistaja, jolla ei ole ollut liikennevakuutusta ajoneuvoa varten, vaikka hänellä olisi pitänyt se olla, on velvollinen laiminlyöntinsä ajalta suorittamaan liikennevakuutuskeskukselle sen kussakin tapauksessa erikseen määräämän enintään nelinkertaista tai, jos liikennevahinko on sattunut, enintään kymmenkertaista vakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen. Omistajan on vastaavasti suoritettava liikennevakuutusyhtiölle sen määräämä hyvike, jos ajoneuvoa on yhtiölle etukäteen tehdyn kirjallisen ilmoituksen vastaisesti käytetty liikenteessä sinä aikana, jona ajoneuvo on ilmoitettu pidettävän poissa liikenteestä. Hyvike määrätään koko ilmoitetulta seisontajalta, jollei erityisen painavasta syystä muuta johdu. Edellä tässä pykälässä tarkoitettu hyvike on täytäntöönpanokelpoinen ilman tuomioita tai päätöistä.

16 §

Moottoriajoneuvon omistaja, jolla ei ole ollut liikennevakuutusta ajoneuvoa varten, vaikka hänellä olisi se pitänyt olla, on velvollinen laiminlyöntinsä ajalta suorittamaan liikennevakuutuskeskukselle sen kussakin tapauksessa erikseen määräämän enintään nelinkertaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen tai, jos liikennevahinko on sattunut, enintään kymmenkertaista keskimääräistä vakuutusmaksua vastaavan hyvikkeen. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset keskimääräisen vakuutusmaksun määräytymisestä. Omistajan on vastaavasti suoritettava liikennevakuutusyhtiölle sen määräämä hyvike, jos ajoneuvoa on yhtiölle etukäteen tehdyn kirjallisen ilmoituksen vastaisesti käytetty liikenteessä sinä aikana, jona ajoneuvo on ilmoitettu pidettävän poissa liikenteestä. Hyvike määrätään koko ilmoitetulta seisontajalta, jollei erityisen painavasta syystä muuta johdu. Edellä tässä pykälässä tarkoitettu hyvike on täytäntöönpanokelpoinen ilman tuomioita tai päätöistä.

17 §

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään vakuutusyhtiön kuulumisesta liikennevakuutuskeskukseen ja osallistumisesta keskuksen menoihin ja tuloihin, sovelletaan vastaavasti vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetussa laissa (1488/92) tarkoitettuun ulkomaiseen ETA-vakuutusyhtiöön, joka ulkomaisesta toimipaikasta käsin harjoittaa Suomessa liikennevakuutusta.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään vakuutusyhtiön kuulumisesta liikennevakuutuskeskukseen ja osallistumisesta keskuksen menoihin ja tuloihin, sovelletaan vastaavasti sellaiseen ulkomaiseen vakuutusyhtiöön, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa (ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö) ja joka ulkomaisesta toimipaikasta käsin harjoittaa Suomessa liikennevakuutusta.

18 §

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa liikennevakuutuskeskuksen hakemuksesta liikenne-

18 §

Liikennevakuutuksen yleiset ja erityiset vakuutusehdot on vakuutusyhtiön kirjallisesti kuu-

Voimassa oleva laki

nevakuutuksessa noudatettavat vakuutusehdot. Lisäksi ministeriö vahvistaa vakuutusyhtiön hakemuksesta vakuutusmaksujen perusteet siten, että vakuutusmaksut vastuuelan korkotuotolla lisättyinä riittävät vakuutusyhtiön toiminnasta aiheutuviin menoihin ja ministeriön määräämässä laajuudessa yhtiön vastuukyvyn ylläpitämiseen sekä että mahdollinen ylitys tai alitus seuraavina vuosina tasoittuu.

Mitä 1 momentissa säädetään vakuutusehtojen ja maksuperusteiden vahvistamisesta, ei sovelleta vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetun lain 6 §:ssä tarkoitettuja suuria riskejä koskeviin liikennevakuutuksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarvittaessa määräyksiä vakuutusmaksujen laskennassa noudatettavasta riskien luokittelusta, vahingottomien vuosien perusteella annettavien vakuutusmaksujen alennusten ja vahinkojen perusteella tapahtuvien vakuutusmaksujen korotusten määräämisestä sekä vakuutusteknisen vastuuelan laskemisesta, kattamisesta ja katteen sijoittamisesta. Vakuutusmaksujen laskennassa on lisäksi otettava huomioon, että vakuutusmaksut ovat kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista suoritettaviin kustannuksiin.

Vakuutusyhtiöiden tulee ministeriön määräämällä tavalla teettää tässä pykälässä säädettyjen tehtävien vaatimia tutkimuksia ja laskelmia.

Ehdotus

kautta ennen niiden käyttöönottoa annettava tiedoksi sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriön tehtävänä on valvoa, että ehdot ovat liikennevakuutuslain mukaiset.

Ministeriö voi tarvittaessa vaatia, että vakuutusyhtiö toimittaa ministeriölle selvityksen niistä vakuutusmaksujen perusteista, lomakkeista sekä muista asiakirjoista, joita yhtiö käyttää asioidessaan vakuutuksenottajien kanssa.

Liikennevakuutusmaksut on laskettava silmällä pitäen vakuutettujen etujen turvaavuutta kuitenkin siten, että vakuutusmaksujen on oltava kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista aiheutuviin kustannuksiin ja että vakuutusmaksut yleensä ovat suuremmat niistä vakuutuksista, joista on jouduttu suorittamaan korvausta.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa määräyksiä vakuutusten ja vahinkojen tilastoinnin perusteena olevasta riskien luokittelusta sekä vahingottomien vuosien perusteella annettavien vakuutusmaksujen alennusten ja vahinkojen perusteella tapahtuvien vakuutusmaksujen korotusten määräämisestä.

Vakuutusyhtiöiden on ministeriön määräämällä tavalla teetettävä tässä pykälässä säädettyjen tehtävien vaatimia tutkimuksia ja laskelmia.

18 a §

Ministeriö voi antaa määräyksiä liikenneturvallisuuden edistämiseksi tarvittavien vahinkotietojen keräämisestä ja tilastoinnista.

19 §

Liikennevakuutusta voi harjoittaa, jollei muualla laissa toisin säädetä, ainoastaan sellai-

19 §

Liikennevakuutuksen voi myöntää ainoastaan sellainen vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tarkoi-

Voimassa oleva laki

nen vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tai ulkomaisen vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetussa laissa (635/89) tarkoitettu vakuutusyhtiö, jolla on siihen toimilupa.

19 a §

Jos vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetussa laissa tarkoitettu ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa Suomessa liikennevakuutusta ulkomaisesta toimipaikasta käsin, yhtiön on sen lisäksi, mitä sanotussa laissa säädetään, nimettävä tänne edustaja (*korvausasiamies*) huolehtimaan korvausvaatimusten käsittelyn ja korvausten maksamisen asianmukaisesta järjestämisestä. Korvausasiamies on valtuutettava edustamaan yhtiötä asioissa, jotka koskevat liikennevahinkojen korvaamista ja liikennevakuutusten voimassaoloa.

Ehdotus

tettu vakuutusyhtiö, joka on saanut oikeuden harjoittaa tällaista vakuutusliikettä Suomessa.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti sellaiseen ulkomaiseen vakuutusyhtiöön, jolla on Suomessa edustusto tai joka harjoittaa täällä vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa niin kuin siitä erikseen säädetään.

19 a §

Jos ulkomainen ETA-vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa Suomessa liikennevakuutusta palvelujen vapaan tarjoamisen oikeuden perusteella ulkomaisesta toimipaikasta käsin, yhtiön on sen lisäksi, mitä sanotusta toiminnasta erikseen säädetään, nimettävä tänne edustaja (*korvausasiamies*) huolehtimaan korvausvaatimusten käsittelyn ja korvausten maksamisen asianmukaisesta järjestämisestä. Korvausasiamies on valtuutettava edustamaan yhtiötä asioissa, jotka koskevat liikennevahinkojen korvaamista ja liikennevakuutuksen voimassaoloa.

24 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tämä laki ei koske ennen lain voimaantuloa sattuneen liikennevahingon korvaamista.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
